

MATI TURI TÄNA ESTONIAS

Täna annab Estonia kontserdisaalis kontserdi tenor Mati Turi koos pianist Martti Raidega. Koostöö on artiste sidunud juba 2007. aastast. Turi tähelelend on märkimisväärne, ta on alates

2009. aastast Euroopa lavadel tuntust kogunud Wagneri loomingu esitajana. Viimased kontsertreisid on viinud Turi Iisraeli, kus ta soleeris Jeruusalemmas ja Tel Avivis. EPL

Konservatiivne Estonia teater tammub paigal

Arvamus

Kerri Kotta

muusikateadlane ja helilooja

Kui muusikateater on ajalooliselt olnud uueduste taimelava, siis praegu näib olukord olevat pigem vastupidine.

Rahvusoper Estonia repertuaaripoliitikat võib pida pigem ettevaatlikuks ja mõõdukalt konservatiivseks. Ooperi kui suhteliselt elitaarse kunstivormi puhul ei saa muidugi rääkida publiku soovest alati ära aimata püüdvast hoiakust, vaid pigem tuleb lähtuda žanri kuvandist, mis laiemal avalikkusel jaoks seostub ikka veel suuresti romantilise muusikateatriga. Peaaegu kaks kolmandikku Estonias mängitavatest ooperitest on aga loodud just 19. sajandil ja selline repertuaarivalik kipub mainitud ooperi kuvandit pigem põlistama kui seda julgelt ümber mõtestama.

Sellisel konformistlikul käitumisel on aga omad riskid. Eelkirjeldatud poliitika tagab selle, et teatrilolejalne ja ilmselt ka suhteliselt konservatiivne publik Estoniat ei hülga. Samas on *status quo*'d säili-

tav hoiak publiku võimaliku järelkasvu silmas pidades pigem problemaatiline. Tallinna lähedus Helsingile ja vanemasse põlvkonda kuuluva Soome turisti harjumus külastada õhtuti ooperit garanteerib piisava müügitöö korral veel mõneks aastaks täissaalid, kuid ilmselgelt ei saa see jätkuda enam väga kaua.

Rahvusoper on probleemi teadvustanud algatades hariduslikke projekte nagu näiteks selle aasta veebruarist käivitunud „Ka ooper kõlab tuttavalt”

Estonia plaanid näitavad esindusteatri tulevikku pisut roosamates värvides.

ning võtnud peale suure lava lühemate, eksperimentaalsemate ja rohkem noori kaasavateks projektideks aktiivsemasse kasutusse ka kammersaali. Samuti on teater hakanud arvestaval määral tellima uudisloomingut – aasta 2013 võib Estonias kiidelda lausa kahe algupärase täispika ooperi – Priit Pajusaare „Prints ja kerjus” ja Tõnu Kõrvitsa „Liblikas” – lavalettoomisega.

Siiski kipuvad paljud eelkirjeldatud ettevõtmised mõjuma marginaalsena, mis küsita-

va kvaliteedi tõttu sageli üldist pilti kuigivõrd ei mõjuta. Ilmselt on teatri tuleviku jaoks hoopis olulisemate tagajärgedega aina rohkem maad võttev n-õ projektipõhine lähenemine, mille puhul lavastus ehitatakse üles ainult mingile konkreetse tüki jaoks kokkupandud ja olulisel määral külalissolistide kaasavale trupile. Tegemist on laiemal tendentsiga, mis ei ole iseloomulik ainult Eesti muusikateatril ja mille põhjused peituvad suuresti uudisusejanulises vaatamänguühiskonnas,

mis n-õ igal õhtul korduvate nägudega enam leppida ei soovi. Kui lavastuste mitmekesisusele on projektipõhisus isegi kasulik, siis püstitrupi jaoks võib

see pikemas perspektiivis osutada hukatuslikuks. Hoiatavat näidet pole Estonias muusikateatrina oluliselt rohkem haavatava Vanemuise näol vaja kaudselt otsida.

Opereti mõõnaperiood

Kui ooperi seis on kõike ülalöeldud arvestades veel siiski suhteliselt hea, siis operetis näib valitsevat mõõnaperiood. Operett on teatavasti täiskasvanutele mõeldud muinasjutt, mille olemasolu õigustab eelkõige perfektne ja särav teos-

Eestis ei koolitata operetilavastajate opereti „Savoy ball” tõi lavale Marerialane ettevalmistust.

tus. Erinevalt ooperist, mis oma tinglikkust üldiselt ei varja või isegi manifesteerib seda, üritab operett olla usutav ka n-õ realistlikust vaatepunktist võetuna. Seetõttu on tegemist väga hapra konstruktsiooniga, mis kaotab veenvuse vähimagi möödalaskmise puhul. Tegelikult tuleb operetis hakkama saada peaaegu võimatu ülesandega – luua spontaansuse,

TARTUS VAAGITAKSE MULLUST KIRJANDUST

Neljapäeval kell 17 toimub Tartu Kirjanduse Maja keldrisaalis (Vanemuise 19) Eesti kirjanduse seltsi traditsiooniline kirjanduse aastaülevaadete kõnekoosolek. Proosast, mis lasi nii nutta kui ka

naerda räägib kirjandusteadlane Johanna Ross, luulest Eda Ahi. Kirjanik Urmas Vadi (fotol) kõneleb näidendisaagist ja Maarja Lõhmus vaatleb, kes ja mis defineerib kultuuri ajakirjandust. **EPL**

Eestis ei koolitata operetilavastajaid. Ka Estonia viimase opereti „Savoy ball” tõi lavale Mart Sander, kel puudub erialane ettevalmistus.

Foto: Harri Rospu

tus. Erinevalt ooperist, mis oma tinglikkust üldiselt ei varja või isegi manifesteerib seda, üritab operett olla usutav ka n-ö realistlikust vaatepunktist võetuna. Seetõttu on tegemist väga hrapra konstruktsiooniga, mis kaotab veenvuse vähimagi möödalaskmise puhul. Tegelikult tuleb operetis hakkama saada peaaegu võimatu ülesandega – luua spontaansuse,

loomulikkuse ja sügavuse illusioon seal, kus peale klišeede ja vähem või rohkem konstrueeritud süžee võib-olla palju muud polegi. Kusjuures erinevalt ooperist ei aita operetti eriti ka muusika, sest siin artikleerib see eelkõige dramaturgilisi kõrgpunkte, mida peavad ette valmistama kõnedialogid. Kõik see teeb operetist muusikateatri ühe kapriisi-

sema žanri, kus vastava kogemuse puudumisel võivad läbi kukkuda nii hea ooperilaulja kui ka suurepäraselt sõna valdav näitleja, nii muusika- kui ka draamalavastaja.

Juhuslikkus sünnitab häda

Paraku aga Eestis spetsiifiliselt operetiartistide ja -lavastajaid ette ei valmistata ja tavapärase praktika uue opereti lavaletoomisel on ühendada lihtsalt parajasti kasutada olevad jõud. Sellise juhuslikkusega kaasnevad aga hädad, mis on Eesti operetti kummitanud juba pikka aega. Eelkõige väljenduvad need taseme ebahühtluses ja seda nii näitlejameisterlikkuses kui ka vokaalses võimekuses. Tulemuseks on loodud lavakujude ebaveenvus ning diletantlik ja logisev ansambel, mida ei päästa ka staaride palkamine, kes võrdväärseid partnereid leidmata vormivad etendusest parimal juhul efektse ühemehešou. Opereti renomee on aga ikka veel piisavalt kõrge, tagamaks täissaalid ka keskpäraste esituste puhul.

Estonia plaanid näitavad meie esindusteatri tulevikku siiski pisut roosamates värvides. On hea tõdeda, et teatrisse on naasmas nii Paul Hindemithi ooperi „Cardillac” kui ka Eino Tambergi ooperi „Cyrano de Bergerac” näol 20. sajandi klassika, mis pärast Sergei Prokofjevi ooperit „Armastus kolme apelsini vastu” teatri mängukavas sisuliselt puudus. Samuti aitab üldist pilti tasakaalustada ja mitmekesisemaks muuta selle aasta sügisel esietenduv Georg Friedrich Händeli „Rinaldo”, mis oleks sama helilooja „Julius Caesari” kõrval juba teine teatri püsirepertuaaris olev barokkooper. Mainitud teostel võiks olla potentsiaali ka muusikakaugema teatrikülastaja huvi äratamiseks. ●